

poznámky ke kázání 1.Sam 31 Saulův konec

(Mt 27,1-5; Sk 16,16-34)

Jana Daněčková, ECM Brno a Znojmo 29.8.2021

Pelištejci bojovali proti Izraeli. Izraelští muži před Pelištejci utíkali a padali pobiti v pohoří Gilbóa. Pelištejci se pustili za Saulem a jeho syny. I pobili Pelištejci Saulovy syny Jónatana, Abínádaba a Malkíšu. Pak zesílil boj proti Saulovi. Objevili ho lukostřelci a těžce ho postřelili. Saul řekl svému zbrojnoši: „Výtas meč a probodni mě jím, než přijdou ti neobřezanci, aby mě neprobodli oni a nezneuctili.“ Zbrojnoš však nechtěl, velmi se bál. Saul tedy uchopil meč a nalehl na něj. Když zbrojnoš viděl, že Saul zemřel, také on nalehl na svůj meč a zemřel s ním. Toho dne spolu zemřeli Saul, jeho tři synové, jeho zbrojnoš i všichni jeho mužové. Když izraelští muži na druhé straně doliny a na druhé straně Jordánu viděli, že izraelští muži utekli a že Saul a jeho synové zemřeli, opouštěli města a utíkali. Přišli Pelištejci a usadili se v nich. Pelištejci přišli druhého dne, aby obrali pobité, a našli přitom Saula a jeho tři syny padlé v pohoří Gilbóa. Uťali mu hlavu, vzali zbroj a poslali kolovat po pelištejské zemi jako radostné poselství pro dům svých modlářských stvůr i pro lid. Jeho zbroj uložili v Aštartině domě a jeho mrtvolu přibili na hradby Bét-šanu. I uslyšeli o něm obyvatelé Jábeše v Gileádu, o tom, co Pelištejci se Saulem provedli. Všichni válečníci se vypravili, šli celou noc a sňali mrtvolu Saulovu i mrtvolu jeho synů z bétšanských hradeb. Když došli do Jábeše, spálili je tam. Pak posbírali jejich kosti a pochovali je v Jábeši pod tamaryškem. Poté se postili sedm dní.

- ◆ Abychom dotáhli do konce ten dramatický závěr sporu mezi Davidem a králem Saulem, máme před sebou ten smutný příběh Saulovy porážky a smrti; a ten zároveň nastoluje téma sebevraždy, což je téma, na které existuje mnoho názorů, a neuškodí nám připomenout si aktuální učení naší církve, a také kontext Bible.

- ◆ Nevím, jestli jste si někdy otevřeli náš Řád a přečetli Sociální zásady, takové stručné shrnutí etiky. Vůbec vám neuškodí, když to uděláte, ať už poprvé, nebo znova. Toto říká o sebevraždě:

Jsme přesvědčeni, že sebevražda není způsobem, jak ukončit lidský život. Často je sebevražda výsledkem neléčené deprese nebo neléčené bolesti či utrpení. Církev je povinná dbát o to, aby všichni lidé měli přístup k potřebné duchovní a lékařské péči a léčbě v situacích, které vedou ke ztrátě sebevědomí, sebevraždným myšlenkám a/nebo přání po sebevraždě za lékařské asistence. Povzbuzujeme církev, aby zajistila výchovné programy, kde by se probíraly biblické, teologické, sociální a etické otázky, týkající se smrti a umírání, včetně sebevraždy. Teologické semináře Evangelické církve metodistické by se také měly zaměřit na otázky smrti a umírání, včetně sebevraždy. Křesťanský pohled na sebevraždu začíná důrazem na víru, že nic, ani sebevražda, nás nedokáže odloučit od Boží lásky (Ř 8,38n). Proto je nám líto, že jsou odsuzováni lidé, kteří se dopustili sebevraždy, a pokládáme za nespravedlivé, že jejich rodiny a přátelé jsou často vystaveni potupě. Povzbuzujeme kazatele a sbory, aby se zabývali tímto tématem v kázáních a při vyučování. Vybízíme kazatele a sbory, aby se pastoračně věnovali ohroženým, těm, kteří přežili a jejich rodinám, a rodinám, které ztratily milovanou osobu sebevraždou, a aby se vždy snažili odstranit potupné znamení související se sebevraždou. Církev odmítá asistovanou sebevraždu a eutanazii. 2) n)

- ◆ Hned si všimnete, že i když se nesouhlasí s takovým řešením problémů, skoro větší důraz je na milost Boží a na to, že by okolí nemělo odsuzovat a stigmatizovat. To je dané tím, že v dějinách církve a křesťanské kultury se sebevražda považovala za hřích, nebo dokonce za zločin.
- ◆ Ve většině náboženství, dokonce i klasickém pohanství, to nebylo něco obvyklého a chvályhodného. Když už se objevují příklady lidí, kteří jsou skoro chváleni za to, že

sami odejdou ze světa, tak je to spojeno s nějakou bezvýchodnou situací, nebo třeba velkým osobním selháním, třeba ve válce. I náboženství Dálného východu, pokud souhlasí, tak jen v určitých mezních situacích.

- ◆ V Bibli nenajdeme vyjádření, že sebevražda je hřích. Natož těžký hřích. Ale z kontextu příběhů, kdy to někdo udělal, můžeme vyčíst nesouhlas a poukázání, že jde o důsledek dlouhodobého nesprávně nasměrovaného života. Života, kde Bůh nemá místo. Náš král Saul - Jidáš - uchvatitel izraelského trůnu Zimrí - bratrovrah Abímelek. Jde o do krajnosti zahnané zoufalství lidí, kteří už přestali volat k Hospodinu, kteří nevěří v Boží pomoc, kteří se odmlčeli v modlitbě, výslovně negativní postavy, třeba i zločince. Takže Bible spíše mluví příběhem než dogmatem.
- ◆ Ale pozor, Bible má také pochopení pro touhu zemřít - bolest, pocit zmaru, nemoc, bezvýchodnost, smutek. V některých žalmech můžeme rozpoznat hlubokou depresi. A máme slavná slova Jóba: *"Proč jsem nezemřel hned v lůně, nezahynul, sotvaže jsem vyšel ze života matky? Proč jsem byl brán na kolena a nač kojén z prsů? Ležel bych teď v klidu, spal bych, došel odpočinku (Jb 3,11-13)*
Proč dopřává Bůh bédnému světlo, život těm, kdo mají v duši hořkost, kdo toužebně čekají na smrt – a ona nejde, ač ji vyhledávají víc než skryté poklady, těm, kdo radostí by jásali a veselili se, že našli hrob? (Jb 3,20-22)"

Bible ví, co je to trápení. Asi víc, než my, v době a místě míru, hojnosti a lékařské péče. Ale Bible také dává návod - když je ti zle, Bůh je tvoje útěcha, poslední útočiště. Ten rozdíl je zřejmý: žalmista i Jób volají k Hospodinu, neuzavírají se před Ním. I když jejich volání je jedna velká bolest a stížnost, nezavírají se sami do sebe jako do ulity. To je doporučení Bible. A také je zřejmé, že prosba o smrt je něco jiného než vlastní rozhodnutí a čin. Bohu se přiznává právo rozhodovat o konci lidského života.

- ◆ Život je Boží dar, který Bible velice cení a raduje se z něho, i když nezakrývá stinné stránky života ve světě poznamenaném hříchem. Vlastně se víc umí radovat ze života než některé pozdější křesťanské tradice. Ale nenutí věřící, aby se neustále veselili, když jim není do smíchu. K Bohu mají přístup i lidé, kteří pláčou a pochybují. Ne vždycky tohle církev dobře vyhláší, někdy vládnu takové scestné názory, že kdo věří, musí být velký optimista. A právě to může odradit člověka, který právě v tu chvíli nejvíc potřebuje Boží útěchu.
- ◆ Křesťané dospěli k tomu většímu odsudku sebevraždy spíše na základě úvah Augustina a jiných myslitelů. Dočetla jsem se, že výslovně je to nazváno hříchem až na koncilu v Arles roku 452. A opravdová kriminalizace nastala až později, třeba až v 17. století, vůbec proslaveném svou nemilosrdností. Proti takovým postojům se novodobé metodistické Sociální zásady obracejí.
- ◆ Měli bychom vzhlížet k Boží milost. Milost není tolerance ani souhlas. Milost je slitování nad hříšníkem a tím, kdo je přemožený svou člověčinou. Pán Ježíš přišel, aby zval k sobě ztracené ovečky. A soud byl delegován na něho. Nám nepřísluší autoritativně říkat, kdo přijde nebo nepříjde do nebe. My máme jen poukazovat na to, že kdo se odděluje od Boha, může se mu to šeredně vymstít.

- ◆ A ještě zmínka o mučednictví - pravý mučedník není ten, kdo utíká do smrti, pryč od břemena svého života. Mučedník má rád život, ale vidí ho v souvislosti věčnosti. Zachránit pozemský život za cenu ztráty Božího království odmítá. A smrt není jeho cílem, on jen přijímá nevyhnutelnost toho, co na něho přichází z tohoto hříšného světa. Mučednictví ve své podstatě není útěk, nýbrž sebeobětování vojáka na bojišti - jenže na bojišti myšlenkovém spíše než fyzickém (i když jsou výjimky, třeba Samson).
- ◆ Naší výsadou, výzvou a úkolem jako křesťanů je stále znovu přicházet k Bohu, předkládat Mu trápení svá i jiných lidí, brát od Něj naději a sílu, a tu naději rozdávat kolem. Možná je ve tvém okolí někdo, kdo trpí, zjevně nebo skrytě, a jednou to třeba budou jen tvá slova, co budou stát mezi ním a sebevraždou. Vezmi od Pána sílu a buď připraven pomoci ve jménu Pána Ježíše, který k sobě zve i smutné a zlomené. Amen.